

Vaizdo konferencijos – Europos e. teisingumo dalis

LT

2009

VAIZDO KONFERENCIJOS – EUROPOS E. TEISINGUMO DALIS

SVARBIAUSI FAKTAI APIE VAIZDO KONFERENCIJAS TARPVALSTYBINIAME BYLŲ NAGRINĖJIME

Šiame leidinyje pateikiama informacija apie vaizdo konferencijų tarpvalstybiniuose teisminiuose procesuose galimybes, svarbiausius techninius klausimus ir gerąją praktiką. (Šiame leidinyje pateikta medžiaga parengta daugiausia remiantis *Vaizdo konferencijų naudojimo tarpvalstybiniuose teismo procesuose vadovu*.)

IVSTITIA

Pastaba

Šis leidinio, kurį parengė Tarybos generalinis sekretoriatas, turinys niekuo neįpareigoja nei Sąjungos institucijų, nei valstybių narių.

Dėl išsamesnės informacijos prašome kreiptis į F generalinio direktorato Ryšių skyriaus Visuomenės informavimo tarnybą tokiu adresu:

Secrétariat général du Conseil

Rue de la Loi 175

B-1048 Bruxelles

Faks.: +32 (0)2 281 49 77

Tinklavietė: www.consilium.europa.eu/infopublic

Europe Direct – tai paslauga, padėsianti Jums rasti atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą

Informacija teikiama nemokamai telefonu (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Kai kurie mobiliojo ryšio operatoriai neteikia paslaugos skambinti 00 800 numeriu arba šie skambučiai yra mokami.

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete. Ji pasiekama per EUROPA serverį (<http://europa.eu>).

Katalogo duomenys pateikiami šio leidinio pabaigoje.

ISBN 978-92-824-2504-6

doi:10.2860/36354

© Europos Bendrijos, 2009

Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį.

Printed in Belgium

SPAUDINTA BALTAME POPIERIUJE, BLUKINTAME NENAUDOJANT CHLORO

J V S T I T I A

TURINYS

KODĖL RENGIAMOS VAIZDO KONFERENCIJOS TEISMINIUOSE PROCESUOSE?	5
VAIZDO KONFERENCIJAS REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI	9
VAIZDO KONFERENCIJOS ŠIANDIEN	13
KAI KURIE GEROSIOS PRAKTIKOS PAVYZDŽIAI	23
TIPIŠKI VAIZDO KONFERENCIJŲ SCENARIJAI	27
TARPVALSTYBINĖS VAIZDO KONFERENCIJOS – KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI	31
NAUDINGOS INFORMACIJOS SĄRAŠAS	37

KODĖL RENGIAMOS VAIZDO KONFERENCIJOS TEISMINIUOSE PROCESUOSE?

Vaizdo konferencijos yra veiksminga priemonė, galinti sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybi-
niam bylų nagrinėjimui, jį paspartinti ir sumažinti
su juo susijusias išlaidas. Vaizdo konferencija įgy-
vendinant Europos e. teisingumo projektą tebėra
nauja idėja, tačiau jos jau egzistuoja, yra plačiai
naudojamos nacionaliniu lygiu ir gali būti toliau
tobulinamos europiniu lygiu, kaip neatsiejama
Europos e. teisingumo portalo dalis.

Šio leidinio tikslas:

- propaguoti ir skatinti vaizdo konferencijų sistemų naudojimą vykdant tarpvalstybines bei nacionalines teises procedūras;
- paaiškinti vaizdo konferencijų galimybes bei esminius techninius aspektus ir parodyti, kaip jos gali būti naudojamos teisiniuose procesuose;
- skleisti informaciją apie geriausią praktiką ir ES valstybių narių, kuriose jau naudojamos vaizdo konferencijos, patirtį;
- platinti turimą informaciją apie vaizdo konferencijas Europos Sąjungoje; ir
- skatinti teisėjus, prokurorus, advokatus ir kitus teisininkus bei sprendimus priimančius asmenis apsvarstyti galimybę įdiegti ir naudoti vaizdo konferencijų sistemas nacionalinėms ir tarpvalstybinėms procedūroms.

Vaizdo konferencija (taip pat vadinama vaizdo telekonferencija) yra sąveikiųjų telekomunikacijos technologijų sąranka, leidžianti dviejoje ar daugiau vietų esantiems asmenims bendrauti tarpusavyje naudojant dvikryptę vaizdo ir garso transliaciją¹.

1) Apibrėžtį galima rasti:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Videoconferencing>.

Šiame leidinyje apžvelgiamas vaizdo konferencijų naudojimas teisminiuose procesuose, pirmiausia teismuose, naudojančiuose atskirą patalpą (pvz. liudytojų kambarį) ar kitą metodą (pvz. mobiliąją ar nešiojamąją įrangą arba studiją).

Europos e. teisingumo veiksmų plane, kurį Taryba patvirtino 2008 m. lapkričio mėn.², teigiama, jog itin svarbu supaprastinti teisminių institucijų ir valstybių narių komunikaciją ir ją skatinti (pvz., vaizdo konferencijos ar saugūs elektroniniai tinklai). Europos e. teisingumo veiksmų plane „Geresnis vaizdo konferencijų naudojimas“ yra vienas iš išvardytų projektų, su kuriais susijusi veikla turėtų būti tęsiama 2009–2013 m.

2) OL C 75, 2009 3 31, p. 1.

VAIZDO KONFERENCIJAS REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

Teisinis pagrindas

Galėtų būti geriau naudojamosi galimybėmis, nustatytomis šiuo metu galiojančiais Bendrijos teisės aktais, ypač galimybėmis išklausti liudytojų, ekspertų ar nukentėjusiųjų parodymus per vaizdo konferenciją, vadovaujantis tokiais teisės aktais:

- Konvencija dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose³ (2000 m. gegužės 29 d. Konvencijos 10 straipsnis).
- Tarybos reglamentas (EB) dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (2001 m. gegužės 28 d., Nr. 1206/2001, 10 straipsnio 4 dalis ir 17 straipsnio 4 dalis)⁴.
- Tarybos direktyva dėl kompensacijos nusi Kaltimų aukoms (2004 m. balandžio 29 d., Nr. 2004/80/EB, 9 straipsnio 1 dalis)⁵.
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB), nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą (2007 m. liepos 11 d., Nr. 861/2007, 8 straipsnis ir 9 straipsnio 1 dalis)⁶.
- 2001 kovo 15 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (2001 m. kovo 15 d., Nr. 2001/220/TVR, 11 straipsnio 1 dalis)⁷.

Daugelis šių teisės aktų jau yra taikomi daugumoje ES valstybių narių.

3) O L C 197, 2000 7 12, p. 24.

4) O L L 174, 2001 6 27, p. 1.

5) O L L 261, 2004 8 6, p. 15.

6) O L L 199, 2007 7 31, p. 1.

7) O L L 82, 2001 3 22, p. 1.

© Fotolia

VAIZDO KONFERENCIJOS ŠIANDIEN

© Wikimedia

© Europos Sąjungos Taryba

Šiuo metu jau yra informacijos apie tarpvalstybinių vaizdo konferencijų naudojimą baudžiamuosiuose ar civiliniuose ir komerciniuose procesuose. Akivaizdu, kad vaizdo konferencijos gali būti naudinga priemonė šiuose procesuose. Svarbiausia sritis, kurioje naudojamos vaizdo konferencijos tarpvalstybiniuose procesuose, yra parodymų davimas. Vaizdo konferencijos yra itin praktiškas būdas tais atvejais, kai parodymus duoda pažeidžiami ar įbauginti liudytojai. Be to, apklausiant ekspertus (pvz., teismo medicinos ar medicinos ekspertams) per vaizdo konferenciją

veiksmingiau panaudojami ištekliai. Daugelyje šalių vaizdo konferencijos taip pat naudojamos administraciniuose procesuose kaip praktiška alternatyva.

Trumpai apie dabartinius pasiekimus Europos Sąjungoje

Europos Sąjungos lygiu įgyvendinamos kelios iniciatyvos, susijusios su vaizdo konferencijų naudojimu teisiniuose procesuose.

Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose⁸ tinklavietėje, skyriaus „*Įrodymų rinkimas ir įrodymo būdas*“ 7 punkte pateikta informacija apie vaizdo konferencijų naudojimą civilinėse bylose daugumoje valstybių narių.

Europos teisminis tinklas baudžiamosiose bylose⁹ teikia specialią paslaugą, vadinamą „Atlas“, padedančią galimiems vaizdo konferencijų naudotojams patikrinti, ar kitas teismas turi reikiamą įrangą.

Pastaruosius dvejus metus Eurojuste¹⁰ sėkmingai naudojama vaizdo konferencijų technologija atliekant daugelį tarpvalstybinių tyrimų.

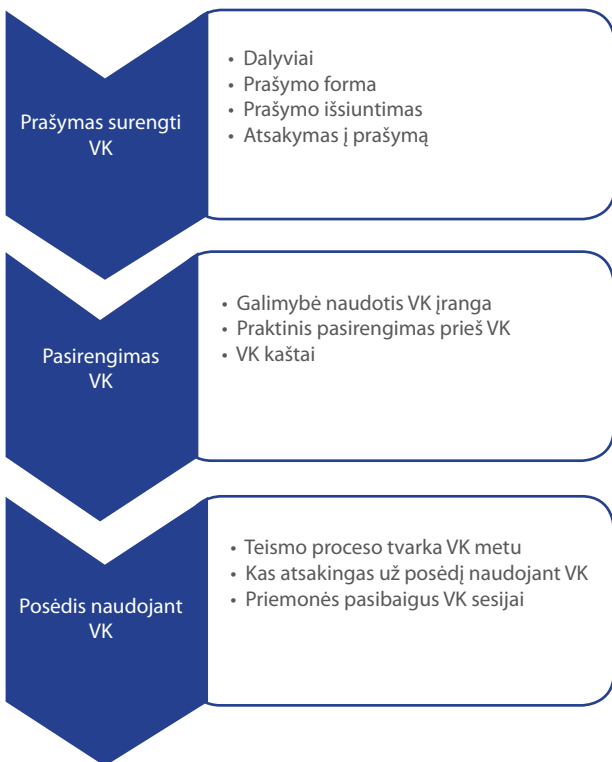
8) http://ec.europa.eu/civiljustice/index_en.htm

9) <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>

10) <http://www.eurojust.europa.eu/>

Vaizdo konferencijų praktiniai aspektai¹¹

Toliau pateikiamuose skyriuose norėtume paaiškinti tam tikrus praktinius tarpvalstybinių vaizdo konferencijų organizavimo klausimus.

11) Daugiau informacijos pateikta *Vaizdo konferencijų naudojimo tarpvalstybiniuose teismo procesuose vadove*.

Vaizdo konferencijos prašymas

Ir civilinėse, ir baudžiamosiose bylose prašymas pateikiamas naudojant standartinę formą. Šios formos pateiktos Europos teisminių tinklų tinklavietėse¹².

Atsakymas į prašymą pateikiamas naudojant kitą standartinę formą. Civilinėse bylose teikiant prašymą dėl netiesioginio įrodymų rinkimo pagal 2001 m. Reglamento dėl įrodymų rinkimo 10–12 straipsnius prašomasis teismas prašymo gavimą turi patvirtinti per septynias dienas. Tiesioginio įrodymų rinkimo prašymo atveju (17 straipsnis) centrinė įstaiga ar kompetentinga institucija per trisdešimt dienų turi informuoti prašantįjį teismą, ar prašymas gali būti priimtas. Baudžiamosiose bylose prašomoji valstybė narė privalo sutikti, kad teismo posėdis vyktų per vaizdo konferenciją, su sąlyga, kad vaizdo konferencijos naudojimas neprieštarauja pagrindiniams jos teisės principams ir jei ji turi technines priemones tokiam posėdžiui surengti.

Pasirengimas vaizdo konferencijai

Kai prašymas priimtas, galima pradėti praktinį pasirengimą. Tarpvalstybiniuose civiliniuose ir komerciniuose procesuose, kai tik prašantysis teismas ir prašomasis teismas pritaria prašymui pagal 2001 m. Reglamento dėl įrodymų rinkimo 10–12 straipsnius, prašomasis teismas susisieikia su liudytoju siekdamas susitarti dėl tinkamos teismo posėdžio vietos ir datos. Kai prašomosios valstybės narės centrinė įstaiga ar kita kompetentinga institucija priima prašymus dėl tiesioginio įrodymų rinkimo pagal 17 straipsnį, pra-

12) Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose
http://ec.europa.eu/civiljustice/index_en.htm
(Įrodymų rinkimas ir įrodymo būdas)
Europos teisminis tinklas baudžiamosiose bylose
<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>
(Savitarpio teisinė pagalba)

šantysis teismas informuoja liudytojus apie parodymų davimo datą, laiką ir vietą bei apie dalyvavimo sąlygas. Baudžiamosiose bylose prašomosios valstybės narės teisminė institucija pagal tos valstybės teisę įteikia teismo šaukimus asmeniui atvykti į teismą. Kaip asmuo šaukiamas atvykti į teismą, nustatoma nacionalinės teisės aktais.

Teismo posėdžiai naudojant vaizdo konferenciją

Siekama, kad vaizdo konferencijos sesija kuo labiau atitiktų bet kurio teismo praktiką, kai parodymai duodami viešame posėdyje. Siekiant gauti maksimalią naudą, turi būti atsižvelgta į keletą skirtumų. Kai kurie dalykai, kurie yra savaime suprantami, kai parodymai duodami įprastu būdu, įgauna naujų aspektų, kai parodymai duodami naudojant vaizdo konferenciją: pavyzdžiui, reikia užtikrinti, kad liudytojas suprastų praktinę vaizdo konferencijos tvarką ir žinotų, kas yra vaizdo konferencijos šalys, ir kokios jų funkcijos.

Tais atvejais, kai vaizdo konferencijoje turi būti apklaustas užsienyje esantis liudytojas, reikia atsižvelgti į laiko zonų skirtumus. Reikia užtikrinti, kad laikas būtų patogus liudytojui, bylos šalims, jų atstovams ir teismui.

Vaizdo konferencijos sesijos dalyviai turi nepamiršti, kad net naudojant šiuo metu pažangiausias sistemas, vaizdo ir jį lydinčio garso perdavimas šiek tiek nesutampa. Jei į tai nebus tinkamai atsižvelgta, gali būti, kad kitas asmuo pradės kalbėti vienu metu su liudytoju, kurio balsas sekundės dalį gali būti toliau girdimas po to, kai ekrane atrodys, jog jis jau baigė kalbėti.

Toli esančio liudytojo apklausa turėtų būti atliekama kiek įmanoma laikantis nusistovėjusios liudytojų apklausos teismo posėdžių salėje praktikos. Apklauso metu liudytojas turi matyti advokatą, kuris užduoda klausimą, ir visus kitus asmenis (kitą advokatą ar teisėją), kurie daro pareiškimus dėl liudytojo parodymų.

Pažeidžiamiems ar įbauginantiems liudytojams vaizdo konferencija gali būti priemonė, padedanti sumažinti stresą ir diskomfortą, kurie gali atsirasti dėl kelionės į kitos šalies teismą nepatogumų. Duodant parodymus užsienio šalies teismui, praktiškiau naudoti atskirą liudytojų kambarį nei teismo posėdžių salę.

Ekspertų galimybės dalyvauti teismo posėdžiuose kaip liudytojams yra viena iš atidėliojimo priežasčių tiek civilinėse (pvz., medicinos ekspertų ir psichologų dalyvavimas su vaiko globa ar vaiko priežiūra susijusiose bylose), tiek baudžiamosiose bylose (pvz., teismo medicinos ar informatikos specialistų dalyvavimas). Vaizdo konferencijų įrangos naudojimas leis teismams lanksčiau spręsti, kada ir kaip liudytojai ekspertai iš kitų valstybių narių turi duoti parodymus. Kai reikia išklausyti ekspertų parodymus, patartina su ekspertu susisiekti prieš teismo posėdį, kad būtų galima patikrinti, kokios techninės įrangos gali prireikti teismo posėdžio metu (pvz., dokumentų kameros, garso ir vaizdo įrangos ir t. t.).

Jei reikalingas vertėjas, taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, ar vertėjas turėtų būti prašančiojo teismo patalpoje ar atskiroje patalpoje (arba kokioje nors kitoje vietoje).

Tarpvalstybinėse vaizdo konferencijose dažniausiai verčiama nuosekliuotu būdu. Naudoti sinchroninį vertimą žymiai sudėtingiau, kadangi tam reikalingos vertėjų būdelės, dalyviai turi naudotis ausinėmis ir būtina nedaryti klaidų naudojant mikrofonus. Reikia pabrėžti, kad vertėjas turi aiškiai matyti asmenį, kurio kalbą jis verčia.

Kartais liudytojui duodant parodymus prireikia pateikti papildomų dokumentų. Tam praverstų dokumentų kamera. Tačiau dokumentų kamera nenaudinga, jei advokatas ir jo klientas pageidauja pateiktus dokumentus aptarti konfidencialiai. Todėl daug paprasčiau būtų naudotis faksu atsiųsta dokumento kopija. Kad būtų galima sklandžiai naudotis fakso aparatais, patartina, kad prašančioji institucija ir prašomoji institucija prieš vaizdo konferenciją praneštų viena kitai tikslus ir atnaujintus fakso numerius.

Ilgainiui vaizdo konferencijų rengimą galėtų papildyti bendros dokumentų saugyklos arba dokumentų serveriai. Šiomis galimybėmis vis dažniau naudojamosi keičiantis informacija, tačiau teisingumo srityje reikia labai atidžiai stengtis užtikrinti, kad tokia saugykla būtų saugi ir ja galėtų naudotis tik su byla susiję įgalioti subjektai.

Techniniai vaizdo konferencijų aspektai

Vaizdo konferencijų įranga šiuo metu yra paprasta ir ja lengva naudotis. Vis dėlto visos įrangos sudėtinės dalys turėtų būti kuo labiau standartizuotos pagal tas pačias įrangos klases ir tą pačią konfigūraciją. Kad būtų paprasčiau naudotis įranga, reikėtų stengtis užtikrinti, kad ji visų rūšių patalpose būtų išdėstyta

vienodai. Vaizdo konferencijų įranga, pagaminta pagal užsakymą ar kaip sistemos komplektas, turėtų atitikti būtiniausius gamybos standartus, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tarpvalstybinių jungčių sąveikai užtikrinti. Specialūs techniniai standartai yra išsamiai išnagrinėti *Vaizdo konferencijų naudojimo tarpvalstybiniuose teismo procesuose vadove*.

- *Įrangos išdėstymas*: įranga (ypač kameros ir mikrofonai) turi būti išdėstyta taip, kad reikėtų tik minimaliai keisti teisme esančių dalyvių padėtį. Įranga turėtų būti išdėstyta taip, kad bylas būtų galima nagrinėti ir nesinaudojant vaizdo konferencija atitinkamoje teismo salėje.
- *Suprantamumas*: visais atvejais kalbą turi būti lengva suprasti. Vaizdo konferencijos metu turi būti girdimas kiekvienas žodis. Turi būti užtikrinta nuolatinė garso kokybė ir negali būti jokių pašalinių trukdžių ar triukšmo. Turi būti laikomasi tam tikrų reikalavimų dėl lūpų judesių sinchroniškumo (mažesnis nei 0,15 sek. vėlavimas). Be to, turi būti kuo labiau sumažintas aidas, fono triukšmas ir aidėjimas.
- *Mikrofonai* turėtų būti sumontuoti taip, kad fono triukšmas neiškreiptų garso kitoje teismo salėje. Jeigu verčiama žodžiu, vienu metu turėtų būti įjungtas tik vienas mikrofonas. Naudojant kelis mikrofonus vienu metu trukdoma vertimui (ypač sinchroniniam vertimui).

Mobilioji įranga – didesnis lankstumas

Naudojantis papildomais mobiliosios įrangos komplektais (ekranas, kamera, garso kolonėlė, mikrofonas ir priedai) būtų galima lengviau surengti liudytojams apklausti skirtą vaizdo konferenciją. Mobiliąją įrangą nesunku pervežti iš vienos vietos į kitą ir ja nesudėtinga naudotis. Mobiliosios įrangos naudojimas turi daugiau trūkumų nei stacionariosios (pavyzdžiui, dėl dalyvių, kurie gali būti aiškiai filmuojami tuo pačiu metu, skaičiaus). Mobiliąją įrangą tam tikrais atvejais galima naudoti apklausiant liudytojus specialiose vietose, tokiose kaip kalėjimai ar ligoninės, taip pat sugedus įrangai stacionariąją įrangą laikinai papildant mobiliąja.

Prisijungimas – vaizdo konferencijų sistemos veikimas

Vaizdo konferencijų sistema turėtų būti kuo patogesnė (kuo paprastesnė), kad naudotojui reikėtų atlikti tik kelias operacijas, pavyzdžiui: įjungti ir išjungti kameras bei mikrofonus, užmegzti ryšį pasinaudojant pasirinkimo meniu, nustatyti sąranką pasinaudojant prietaikų meniu, nutraukti ryšį ir įeiti į sistemą ar išeiti iš jos. Paprastai ryšys užmezgamas tarp dviejų patalpų (vienos vietos su kita). Tam tikrais atvejais gali prireikti tuo pačiu metu užmegzti ryšį tarp daugiau kaip dviejų patalpų (kelių vietų). Ryšys gali būti užmegztas per trečiosios šalies jungtį.

KAI KURIE GEROSIOS PRAKTIKOS PAVYZDŽIAI

Vaizdo konferencijų užsakymo sistemos sukūrimas. Austrija

Austrija sukūrė nacionaliniams teismams skirtą centralizuotą vaizdo konferencijų užsakymo sistemą. Ja gali naudotis visi nacionaliniai teismai, ir per ją galima tiesiogiai užsisakyti teismo posėdžių sales, kuriose yra vaizdo konferencijų įranga.

Lanksti vaizdo konferencijų sistema. Suomija

Suomija pradėjo diegti skirtingų rūšių vaizdo konferencijos įrangą skirtingiems tikslams. Teismo posėdžiams skirtas visas komplektas, kuriame kameros ir ekranai užtikrina didelės skyros vaizdo kokybę. Parengtiniams teismo posėdžiams skirtas atskiras komplektas, esantis posėdžių salėse. Liudytojų apklausai skirtas pagrindinis komplektas, kurį sudaro galinis įrenginys, kamera ir mikrofonas. Kitose vietose, pvz., socialiniuose centruose, ligoninėse, prieglobsčio centruose ir t. t., galima naudotis nešiojamąja įranga, be kita ko, skreitinio kompiuteriu su programine įranga ir kamera.

Pagalba pažeidžiamiems liudytojams. Jungtinė Karalystė

Jungtinėje Karalystėje vykdant centralizuotai finansuojamas nacionalines programas kai kuriuose nukentėjusiųjų rėmimo centruose ir policijos patalpose įrengtos toli esančio liudytojų kambario vaizdo konferencijų sistemos.

Vertimo žodžiu paslaugos per vaizdo konferenciją. Vokietija

Kartais vaizdo konferencijų įranga turi sinchroniam vertimui reikalingą įrangą, kad būtų galima naudotis vertėjo paslaugomis teismo procese, kai keletas kaltinamųjų kalba kita kalba. Administraciniuose procesuose, siekiant sumažinti išlaidas, taip pat naudojamosi vertimo paslaugomis per vaizdo konferenciją.

Proceso pagreitinimas. Jungtinė Karalystė

Virtualus teismas (kai užmezgamas vaizdo ryšys tarp teismo ir policijos nuovados) sudaro sąlygas surengti pirmuosius teismo posėdžius per 2–3 val. po kaltinimo pateikimo paprastose bylose ir gali sudaryti sąlygas surengti nemažai pirmųjų posėdžių per vieną dieną. Greitas procesas yra labai naudingas nagrinėjant šeiminio smurto bylas, ir tikimasi, kad taip daug nukentėjusiųjų ir liudytojų gaus geresnes paslaugas.

Daugiau gerosios praktikos pavyzdžių

Geroji praktika ir sėkmingi vaizdo konferencijų sistemų įgyvendinimo ir naudojimo teismo procesuose pavyzdžiai bus nuolat renkami ir pateikiami kitose šio leidinio redakcijose bei teismams ir specialistams skirtame *Vaizdo konferencijų naudojimo tarpvalstybiuose teismo procesuose vadove*.

TIPIŠKI VAIZDO KONFERENCIJŲ SCENARIJAI

Liudytojo apklausa

Anne matė, kaip įvykdytas nusikaltimas, ir buvo pakviesta į teismą kaip liudytoja nagrinėjant įtariamajam iškeltą bylą.

Nors dėl incidento Anne tiesiogiai nenukentėjo, šis įvykis ją sunkiai traumavo, tad šiuo metu ji gydoma psichiatrijos ligoninėje. Anne gydytojas nepatarė jai keliauti ir griežtai paprieštaravo pasiūlymui, kad Anne dalyvautų teismo posėdyje, kuriame bus ir kaltinamasis.

Kadangi psichiatrijos ligoninėje jau yra įrengta reikiama vaizdo konferencijų įranga, teismas sutiko surengti vaizdo konferenciją ir paskyrė teisėją, kuris turi būti vaizdo konferencijos vietoje. Todėl Anne gali duoti parodymus jai priimtinoje aplinkoje ir jai nereikia keliauti.

Tiesioginis garso ir vaizdo ryšys tarp teismo, kuriame nagrinėjama byla, ir toli esančios patalpos, kurioje yra liudytoja, užmezgamas tik Anne duodant parodymus. Bendros išlaidos yra labai mažos, nes abiejose patalpose jau yra reikiama įranga.

Eksperto apklausa

Dr. Abraham Knowall yra genetikos ekspertas, pašauktas į teismą, kad atsakytų į klausimus apie įrodymus dviejose baudžiamosiose bylose. Tačiau dr. A. Knowall gyvena Dubline (Airija), o teismas vyksta Berlyne (Vokietija) ir Liublianoje (Slovėnija). Negana to, tinkamiausias laikas abiem byloms nagrinėti – ta pati diena: posėdis Berlyno teisme numatytas anksti ryte, o Liublianoje – tą pačią dieną po pietų.

Vaizdo konferencijos suteikia galimybę dr. A. Knowall dalyvauti posėdžiuose trijose skirtingose vietose, o keliauti jam reikės tik į Dublino centrą, kadangi teismas yra tik už kelių kilometrų nuo jo namų.

8.45 val. dr. A. Knowall atvyksta į Dublino teismą, kur jis palydimas į vaizdo konferencijų patalpą, kurioje jo laukia magistratas. 9.00 val. pradedama vaizdo konferencija su teismu Berlyne. Teisėjas Vokietijoje pradeda posėdį ir pirmuoju liudytoju tą dieną pakviečia dr. A. Knowall. Apklausa, po kurios abiejų šalių advokatai surengia kryžminę apklausą,

baigiasi apie 10.00 val., ir vaizdo konferenciją galima pabaigti.

Dr. A. Knowall ir magistratas Airijoje gali anksčiau papietauti. Apie 11.45 val. dr. A. Knowall ir magistratas grįžta į Dublino teismą: dabar pradedama vaizdo konferencija su Liublianos teismu, kurioje dr. A. Knowall turi atsakyti į klausimus kitoje baudžiamojoje byloje.

Per kryžminę apklausą Liublianos teisme kaltinamojo gynėjas kaip įrodymą pateikia dokumentą, kurio dr. A. Knowall anksčiau nėra gavęs ir kurio neturi Dublino teismas.

Po teismo posėdžio dr. A. Knowall gali grįžti į laboratoriją ir toliau dirbti, kadangi surengus vaizdo konferencijas jam nereikėjo keliauti iš Dublino į Berlyną, iš ten – į Liublianą ir vėl atgal į Dubliną. Ši kelionė būtų užtrukusi keletą dienų tik tam, kad ekspertas praleistų vieną valandą Berlyno teisme ir dar vieną – Liublianos teisme.

TARPVALSTYBINĖS VAIZDO KONFERENCIJOS – KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

- 1) *Ar vaizdo konferencijas galima rengti visose ES valstybėse narėse?*

Taip, praktiškai daugelis ES valstybių narių įgyvendino teisės aktus, kurių reikia civiliniams ir baudžiamiesiems procesams.

- 2) *Ar galima vaizdo konferencijas rengti ne Europos Sąjungoje esančiuose teismuose?*

Taip, jei tai teisiškai įmanoma ir jeigu teismai sutinka bei turi reikiamą įrangą.

- 3) *Ar teismas gali atsisakyti dalyvauti vaizdo konferencijoje?*

Ne, prašomoji valstybė narė turi sutikti dalyvauti vaizdo konferencijoje, jeigu toks bylos nagrinėjimas neprieštarauja pagrindiniams jos teisės principams ir jeigu ji turi technines priemones tokiam posėdžiui surengti.

- 4) *Kas padengia vaizdo konferencijų išlaidas?*

Paprastai ekspertų apklausos, vertimo žodžiu paslaugų ir su ryšių linijomis susijusias išlaidas prašančioji valstybė narė gali grąžinti prašomajai valstybei narei.

- 5) *Ar yra nustatyta taisyklėmis, kur turėtų būti vertėjas žodžiu (teisme ar kitoje vietoje)?*

Ne, bet nagrinėjant baudžiamąsias bylas patartina, kad vertėjas būtų toje pačioje teismo salėje kaip ir liudytojas. Kai kaltinamieji apklausiami per vaizdo konferenciją, rekomenduojama, kad vertėjas būtų toje pačioje teismo salėje kaip ir kaltinamasis.

6) *Ar galima telefonu paprašyti surengti vaizdo konferenciją?*

Ne, su parodymų išklausymu susijęs prašymas pateikiamas naudojant standartines formas. Prašymą galima siųsti paštu, faksu (visose valstybėse narėse) arba e. paštu (ne visose valstybėse narėse).

7) *Ar gali liudytojai kalbėti savo gimtąja kalba?*

Taip, jei jie to pageidauja. Prireikus bus užtikrintos vertimo žodžiu paslaugos.

8) *Kas vadovauja teismo posėdžiui, kuriame naudojamosi vaizdo konferencija?*

Civiliniuose procesuose posėdžiui vadovauja prašomojo teismo teisėjas (išskyrus tiesioginio parodymų išklausymo atvejus, kai vadovauja prašančiojo teismo teisėjas). Baudžiamosiose bylose – prašančiojo teismo teisėjas arba prokuroras.

9) *Ar galima naudoti popierinius dokumentus per teismo posėdį, kuriame naudojamosi vaizdo konferencija?*

Taip, jei naudojamos dokumentų kameros. Jei jų nėra, visada galima nusiųsti popierinius dokumentus faksu. Ateityje bus labiau įprasta naudotis dokumentų serveriais.

- 10) *Ar galima posėdį, kuriame naudojamas vaizdo konferencija, surengti ne teismo salėje?*

Taip, pavyzdžiui, jei liudytojas yra kalėjime, ligoninėje, jam taikomas laikinas areštas arba jeigu vaizdo konferencijų įrangą šalyje turi tik diplomatinė atstovybė.

- 11) *Ar reikia pirkti tarpvalstybinėms vaizdo konferencijoms teismuose naudojamą įrangą?*

Ne, įrangą teismo posėdžiui galima gauti kitu būdu, jeigu tam pritaria prašantysis ir prašomasis teismai. Taip pat galima naudotis kitų institucijų vaizdo konferencijų įranga.

- 12) *Ar įrangos eksploatavimui būtinas specialistas?*

Ne, įranga gali naudotis teismo tarnautojai ir teisėjai, nes paprastai naudojamas jutiklinis ekranas, kameroje iš anksto nustatytos pozicijos ir pan.

- 13) *Ar būtina įrašyti posėdį, kuriame naudojamas vaizdo konferencija?*

Paprastai būtinybė įrašyti teismo posėdį (daryti garso ar vaizdo arba garso ir vaizdo įrašą) nustatoma nacionalinėje teisėje (teismo proceso kodeksai ir t. t.)

- 14) *Ar galima apsaugoti pažeidžiamų arba įbaugintų liudytojų tapatybę?*

Taip, pavyzdžiui, vaizdo ryšį posėdžio metu galima laikinai sustabdyti, liudytojo veidą galima uždengti ar kitaip paslėpti.

- 15) *Kokie pavojai vaizdo konferencijos metu kyla saugumui?*

Tai priklauso nuo vaizdo konferencijoje dalyvaujančio teismo ar kitos institucijos įdiegtos infrastruktūros. Jei vaizdo konferencijoje dalyvauja tik tam tikri naudotojai, naudojamos ISDN linijos ar IP adresai, apsaugoti užkarda, nustatomas ryšio su kita šalimi autentiškumas, tai vaizdo konferencijos procesas yra pakankamai kontroliuojamas ir saugus.

- 16) *Ar yra tinkamų aplinkai nekenksmingų alternatyvų vaizdo konferencijai?*

Deja, ne.

NAUDINGOS INFORMACIJOS SĄRAŠAS

Informacija apie tarpvalstybines vaizdo konferencijas:

Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose:

http://ec.europa.eu/civiljustice/index_lt.htm
(saitai skiltyje „Įrodymų rinkimas ir įrodymo būdas“)

Europos teisminis tinklas:

<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>
(saitai skiltyje „Mutual Legal Assistance“)

Studie zum Stand des Einsatzes von Informations- und Kommunikationstechnologien (IuK) in der Justiz der EU-Mitgliedstaaten. Report by Europäische EDV-Akademie des Rechts gGmbH - European Academy of eJustice, May 2007. Galima gauti: info@eear.eu.

Tyrimai teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Study on the application of Council Regulation (EC) N°1206/2001, on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matter: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Videoconferencing in Criminal Proceedings: Legal and Empirical Issues and Directions for Research (Article by Molly Treadway Johnson and Elizabeth C. Wiggins, in LAW & POLICY, Vol. 28, No. 2, April 2006).

Europos Sąjungos Tarybos

**VAIZDO KONFERENCIJOS – EUROPOS E. TEISINGUMO
DALIS**

**SVARBIAUSI FAKTAI APIE VAIZDO KONFERENCIJAS
TARPVALSTYBINIAME BYLŲ NAGRINĖJIME**

2009 — 38 p. — 10 x 21,0 cm

ISBN 978-92-824-2504-6

doi:10.2860/36354

QC-78-09-986-LT-C

Kaip įsigyti ES leidinių?

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- knygyne, nurodę leidinio pavadinimą, leidėją ir (arba) ISBN kodą;
- tiesiogiai iš mūsų platintojų.

Jų adresus rasite tinklavietėje:

<http://bookshop.europa.eu> arba kreipęsi faksu:
+352 2929-42758.

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- Europos Komisijos atstovybėse arba delegacijose.

Jų adresus rasite tinklavietėje: <http://ec.europa.eu>
arba kreipęsi faksu: +352 2929-42758.

■ Leidinių biuras

ISBN 978-92-824-2504-6

9 789282 425046